

MINISTER INFRASTRUKTURY

Warszawa, dnia 11 maja 2021 r.

Znak sprawy: GM-DGWiZS-6.0530.5.2021

**Pan
Marcin Piwnik
Starosta Powiatu Sandomierskiego**

Szanowny Panie Starosto,

odpowiadając na petycję z dnia 29 marca br., przekazaną przez Pana oraz Burmistrza Sandomierza, Wójta gminy Łoniów, Burmistrza miasta i gminy Koprzywnicy, Wójta Gminy Samborzec oraz Wójta Gminy Dwikozy w sprawie map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego oraz żądania podjęcia działań legislacyjnych, przekazuję niniejszym stosowne informacje.

Na wstępie należy wyjaśnić interpretację obecnie obowiązujących map zagrożenia powodziowego na terenie powiatu sandomierskiego, błędnie przyjętą w petycji, polegającą na zrównaniu obszarów zagrożenia powodziowego wynikających z uszkodzenia lub zniszczenia wału przeciwpowodziowego z obszarami szczególnego zagrożenia powodzią. Są to dwa różne scenariusze prezentujące wystąpienie powodzi w dwóch różnych sytuacjach.

W modelach hydraulicznych służących wyznaczeniu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią parametry wałów przeciwpowodziowych są uwzględnione zgodnie ze stanem rzeczywistym. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią w zawalu są wynikiem przelania się wody przez koronę wału lub opłynięcia wału, a nie wynikiem zniszczenia obwałowania. Powyższa sytuacja modelowana jest dla powodzi o prawdopodobieństwa wystąpienia 1%.

W związku z powyższym obszary szczególnego zagrożenia powodzią obowiązujące w obrębie powiatu sandomierskiego nie są wynikiem założenia w modelu zniszczenia wału przeciwpowodziowego. W Sandomierzu tereny oznaczone w petycji jako I (ul. Krakowska), II (ul. Przemysłowa) i III (Baczyńskiego) wynikają przede wszystkim z opłynięć istniejących wałów przez wody powodziowe. Natomiast obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie IV (pozostała część Sandomierz Prawobrzeżnego) wynikają z przelania się wód powodziowych przez koronę wału. Analogiczna sytuacja odnosi się również do pozostałych gmin powiatu sandomierskiego. Obecnie obowiązujące mapy uwzględniają stan infrastruktury przeciwpowodziowej z 2019 r.

Należy zaznaczyć, iż w I cyklu planistycznym, tj. na mapach obowiązujących przed aktualizacją z dnia 20 października 2020 r., nie prezentowano zasięgu powodzi na zawalach w przypadku przelania lub opłynięcia wałów przeciwpowodziowych. Oznaczało to, iż mieszkańcy nie mieli informacji, jakie skutki przyniesie powódź (m.in. zasięg, głębokość), a tylko informację, iż infrastruktura przeciwpowodziowa nie chroni przed wodą 1%.

W II cyklu planistycznym (2016-2021), zgodnie z art. 171 ust. 8 ustawy – Prawo wodne, Wody Polskie dokonały przeglądu MZP i MRP sporządzonych w I cyklu, a w uzasadnionych przypadkach ich aktualizacji. Dokonany został m.in. przegląd metod i zastosowanych rozwiązań mając na celu uszczegółowienie i usprawnienie budowy modeli hydraulicznych, na podstawie których wyznaczane są obszary zagrożenia powodziowego, a tym samym zapewnienie najwyższej jakości produktów końcowych.

W ramach projektu metodyka opracowania map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego została zweryfikowana i zaktualizowana, uwzględniając potrzebę usprawnienia procesu opracowania map, wynikających z doświadczeń w ich opracowaniu w I cyklu oraz mając na uwadze zapewnienie wysokiej jakości produktów. Metodyka oparta jest na wytycznych zawartych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 4 października 2018 r. w sprawie opracowywania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego (Dz. U. 2018 poz. 2031) – zwane dalej Rozporządzeniem.

Metodyka opracowania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego w II cyklu planistycznym dostępna jest na stronie internetowej, jako załącznik nr 1 do Raportu z wykonania przeglądu i aktualizacji MZP i MRP: <https://www.powodz.gov.pl/pl/mapy>. Wszystkie zmiany wprowadzone w II cyklu planistycznym zostały szczegółowo opisane w rozdziale 10 metodyki. Najważniejsze z nich opisano poniżej:

- Uwzględnienie inwestycji zrealizowanych po opracowaniu map w I cyklu, wpływających na zmianę obszarów zagrożenia powodziowego (zakończonych do końca 2019 r.);
- Kluczową zmianą wpływającą na zmianę zasięgu obszarów zagrożenia powodziowego było usunięcie ograniczenia przekroju czynnego do szerokości rozstawu wałów przeciwpowodziowych i włączenie terenu zawala jako przekroju obliczeniowego w modelu hydraulicznym. W I cyklu planistycznym obszary wynikające z przelania wody przez wały przeciwpowodziowe co do zasady nie były wyznaczane, a na MZP oznaczano jedynie odcinki obwałowania przelewane przez wody powodziowe, co nie oznaczało, że teren znajdujący się w zawalu nie jest zagrożony powodzią. Jednakże wyznaczenie obszarów na zawalu jest bardziej skomplikowane i wymagało rozbudowy modeli hydraulicznych, co w I cyklu nie było możliwe. W II cyklu planistycznym obszary wynikające z przelania się wody przez koronę wałów przeciwpowodziowych zostały wyznaczone i są prezentowane na mapach. Takie rozwiązanie odzwierciedla rzeczywiste warunki i zostało wprowadzone na terenie całego kraju, mając na uwadze ochronę ludzi i mienia przed powodzią;
- Uwzględnienie w modelach hydraulicznych zaktualizowanych przepływów maksymalnych o określonym prawdopodobieństwie przewyższenia, na podstawie wydłużonych ciągów obserwacyjnych o dane z lat 2010-2016, co powoduje ich większą wiarygodność;
- Zastosowanie ruchu nieustalonego i rozbudowa modeli hydraulicznych, wpływające na dokładniejsze odwzorowanie warunków przepływu wód powodziowych;
- Uwzględnienie w modelach hydraulicznych pracy zbiorników retencyjnych, zgodnie z obowiązującymi instrukcjami gospodarowania wodą - w I cyklu objekty te uwzględniane były w sposób uproszczony.

Celem wprowadzenia wszystkich powyższych zmian było uszczegółowienie wyników modelowania, eliminując przy tym uproszczenia przyjęte w I cyklu planistycznym oraz zapewnienie aktualności i dokładności map. Do wykonania map zagrożenia powodziowego wykorzystane są najbardziej aktualne dane dostępne na czas ich opracowania. Jednakże opracowanie map jest procesem długotrwałym i konieczne jest przyjęcie cezury czasowej dla danych wykorzystywanych w procesie modelowania.

Zgodnie z art. 555 ust. 2 pkt 4 i 5 ustawy – Prawo wodne mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego (opracowane w I cyklu planistycznym) podlegały do dnia 22 grudnia 2019 r. przeglądowi i w razie potrzeby aktualizacji, a następnie zgodnie z wymaganiami Dyrektywy Powodziowej i ustawy – Prawo wodne, powinny być poddawane przeglądowi i w razie potrzeby aktualizacji w cyklach 6-letnich. Ponadto ustawodawca dopuszcza możliwość częstszej aktualizację niż co 6 lat, zgodnie z art. 171 ust. 9 ustawy Prawo wodne.

Organem odpowiedzialnym za sporządzenie projektów map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego jest Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego od strony morza, w tym morskich wód wewnętrznych przygotowują dyrektorzy urzędów morskich. Zgodnie z art. 171 ust. 4 ustawy - Prawo wodne minister właściwy do spraw gospodarki wodnej zatwierdza mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego i przekazuje je w postaci elektronicznej organom określonym w ustawie m.in. właściwym starostom, wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast.

Opracowanie projektów map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego realizowane jest przez Wody Polskie w ramach projektu „Przegląd i aktualizacja map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego”, finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Oś priorytetowa II: Ochrona środowiska w tym adaptacja do zmian klimatu, Działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska.

Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego (dalej: aMZP i MRP) zostały podane do publicznej wiadomości w październiku 2020 r. i obejmują łącznie około 28,3 tys. km rzek oraz 7 budowli piętrzących.

Prace związane z opracowaniem map nie zostały jeszcze zakończone i będą kontynuowane do I kwartału 2022 r. w zakresie około 1 tys. km rzek oraz 19 budowli piętrzących. Obecnie w ramach projektu aMZP i MRP realizowane są następujące zadania:

- Zadanie 1D.II – Opracowanie map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego (od rzek) w zakresie wynikającym z przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego wraz z publikacją;
- Zadanie 2.II – Opracowanie map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego dla obszarów narażonych na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzących cz. 2.

W ramach ww. zadania 1D.II przewidziane jest udzielenie zamówień podobnych, obejmujących przegląd i aktualizację map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego na podstawie art. 171 ust. 9 ustawy – Prawo wodne. Zamówienia te obejmować będą m.in. wykonanie aktualizacji map dla Wisły (623-675 km), Koprzywianki, Łęgu i Trześniówki uwzględniającej inwestycje realizowane w ramach projektu „Ochrona Przeciwpowodziowa Sandomierza”:

- Budowa odcinka wału opaskowego – dowiązanie do wału opaskowego wraz z zabezpieczeniem portu;
- Rozbudowa wału opaskowego zabezpieczającego przed wodami powodziowymi hutę szkła i osiedle mieszkaniowe w miejscowości Sandomierz;
- Trześniówka VII – rozbudowa prawego wału rzeki Trześniówka w km 0+000 – 7+678 na terenie m. Zalesie Gorzyckie i Trześń, gm. Gorzyce oraz na terenie m. Tarnobrzeg;
- Wisła Etap 2 – Rozbudowa prawego wału rzeki Wisły na dł. 13,959 km, prawego wału rzeki San na dł. 2,193 km oraz lewego wału rzeki Łęg na dł. 0,112 km, na terenie gm. Gorzyce i gm. Radomyśl nad Sanem;
- Zabezpieczenie wałów rzeki Koprzywianki – wał lewy w km 0+000- 12+900, wał prawy w km 0+000 – 14+400;
- Łęg IV – rozbudowa lewego wału rzeki w km 0+082 – 5+030 na terenie gm. Gorzyce oraz prawego wału w km 0+000 – 5+236 na terenie gm. Gorzyce.

Zakończone ww. inwestycje, zostaną uwzględnione w modelach hydraulicznych, a wyznaczone na ich podstawie obszary zagrożenia powodziowego zostaną przedstawione na mapach zagrożenia powodziowego i mapach ryzyka powodziowego.

Odnosząc się do uwagi dotyczącej wstępnej oceny ryzyka powodziowego (WORP), informuję, że obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi określone w WORP służą jedynie wskazaniu obszarów i typów powodzi, dla których konieczne jest opracowanie map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego. Zgodnie z art. 167 ust. 1 ustawy – Prawo wodne wstępną ocenę ryzyka powodziowego przygotowuje się, na podstawie dostępnych lub łatwych do uzyskania informacji. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi stanowią orientacyjne, maksymalne zasięgi powodzi, które wystąpiły w przeszłości oraz które mogą wystąpić w przyszłości – wyznaczone na podstawie dostępnych informacji. W ramach przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego wykonanych w 2018 r. jednym ze sposobów pozyskania danych była ankietyzacja jednostek samorządu terytorialnego. Urząd Miejski

w Sandomierzu przekazał w ramach ankietyzacji informacje, że w lewobrzeżnej części Sandomierza obejmującym m. in. Stare Miasto, Chwałki, Kruków i Mokoszyń w dniu 26 lipca 2011 r. wystąpiły nawalne opady deszczu, które spowodowały „liczne straty w infrastrukturze miejskiej (drogi miejskie, przepusty, sieć kanalizacyjna, oświetlenie drogowe, komunalne obiekty sportowo-rekreacyjne, osunięcia skarp miejskich)”.

Należy podkreślić, że przy uzgadnianiu dokumentów planistycznych z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz przy opracowaniu map zagrożenia powodziowego zasięg obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wynikający ze wstępnej oceny ryzyka powodziowego nie jest brany pod uwagę. Obszary te wyznaczają jedynie odcinki rzek, dla których prowadzone jest modelowanie hydrauliczne dla powodzi rzecznych.

Odnosząc się natomiast do skutków gospodarczych i społecznych wynikających z obowiązywania map uprzejmie informuję, że nie jest prawdą, iż wykonanie jakiegokolwiek zamierzenia inwestycyjnego będzie niemożliwe. Zgodnie z art. 166 ustawy z 20 lipca 2020 r. – Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 624), w celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią, obszary szczególnego zagrożenia powodzią przedstawione na mapach uwzględnia się m.in. w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, w decyzji o warunkach zabudowy.

Systemowym elementem powstrzymania wzrostu ryzyka powodziowego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, określonym w ustawie – Prawo wodne, są ograniczenia w zakresie zagospodarowania terenów nimi objętych, w tym:

- zakaz gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania, a także lokalizowania nowych cmentarzy (art. 77 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo wodne);

- zakaz rolniczego wykorzystania ścieków w okresie prognozowanego wezbrania wód (art. 84 ust. 4 pkt 5 ustawy – Prawo wodne);

- na lokalizowanie nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz na lokalizowanie nowych obiektów budowlanych wymagane jest pozwolenie wodnoprawne (art. 390 ust. 1 pkt. 1 ustawy – Prawo wodne); w którym określa się wymagania dla obiektów budowlanych;

- wymagane jest uzgodnienie z Wodami Polskimi, w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, projektów planu zagospodarowania przestrzennego województwa, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, gminnego programu rewitalizacji, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej; dokonując uzgodnień Wody Polskie uwzględniają prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi, poziom zagrożenia powodziowego, proponowaną zabudowę i zagospodarowanie terenu położonego na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, a także jego aktualne zagospodarowanie i dotychczasowe przeznaczenie (art. 166 ust. 2 ustawy – Prawo wodne).

Zgodnie z art. 77 ust. 3 ustawy - Prawo wodne, jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi, właściwy organ Wód Polskich może, w drodze decyzji, zwolnić od zakazu, o którym mowa w ust.1 pkt 3, określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód.

Powyższe przepisy nie zakazują dalszego rozwoju gminy, ale wymagają dostosowania zagospodarowania przestrzennego do istniejącego zagrożenia powodziowego. Wiele uwag wpływających od organów samorządowych i innych zainteresowanych podmiotów ma charakter wzajemnie się wykluczający. Z jednej strony gminy nie chcą, aby ich obszary były zakwalifikowane jako obszary zagrożone powodzią, z drugiej zaś strony informują o powstałych stratach powodziowych i zabiegają o realizację działań przeciwpowodziowych.

Na zakończenie pragnę zwrócić uwagę, że jedną z najważniejszych przyczyn wzrostu strat ekonomicznych i społecznych w przypadku wystąpienia powodzi jest zabudowywanie dolin rzecznych

oraz niedostosowywanie zagospodarowania przestrzennego i budownictwa do występującego zagrożenia powodziowego. Doświadczenia powodzi, które wystąpiły w przeszłości, pokazują, że środki techniczne są niewystarczające, aby w 100% zagwarantować ochronę przed powodzią.

W całej Europie od wielu lat realizowane są prace mające na celu wprowadzenie działań nietechnicznych, takich jak właściwe zagospodarowanie przestrzenne oraz podniesienie świadomości społeczeństwa o istniejącym zagrożeniu powodziowym. Są to istotne elementy, które warunkują minimalizację strat powodziowych. Głównym celem sporządzenia map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego jest ograniczenie negatywnych skutków powodzi dla zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej. Mapy stanowią podstawę do sporządzenia planów zarządzania ryzykiem powodziowym, a tym samym opracowania katalogu technicznych i nietechnicznych działań przeciwpowodziowych, których celem jest redukcja zagrożenia powodziowego i ograniczenie negatywnych konsekwencji powodzi. Takie podejście jest zgodne z duchem Dyrektywy Powodziowej, która kładzie szczególny nacisk na zapobieganie, ochronę i przygotowanie oraz informowanie społeczeństwa o zagrożeniu i ryzyku powodziowym.

Z poważaniem,

Dokument podpisany elektronicznie przez:

z up. Ministra Infrastruktury

Monika Niemiec-Butryn

Dyrektor

Departamentu Gospodarki Wodnej

i Żeglugi Śródlądowej

Do wiadomości:

- Biuro Prezesa Rady Ministrów
- Pan Marcin Marzec, Burmistrz Sandomierza
- Pani Aleksandra Klubińska, Burmistrz Miasta i Gminy Koprzywnica
- Pani Ewa Drzazga, Z-ca Wójta Gminy Samborzec
- Pan Marek Łukaszek, Wójt Gminy Dwikozy
- Pani Małgorzata Pyszczyk, Z-ca Wójta Gminy Łoniów